

MEZŐGAZDASÁGI NÉPOKTATÁS

A

GAZDASÁGI SZAKTANITÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE

1935. év.

XX. ÉVFOLYAM.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VITÉZ GYUTAY ISTVÁN.

ABLAKA JÁNOS ÉS FERENC KÖNYVNYOMDÁJA, GYÖNGYÖS.

TARTALOMJEGYZÉK.

		Lapsz. Old.
I. Általános közlemények.		
B. U. É. K.	1	1
Az alsófokú gazd. szakoktatás közgazdasági jelentősége. Oberhammer Géza.	1	2
Hol fogjuk meg a dolog végét?—i—r—ő.	1	9
A föld jövedelmezőségéről.	1	12
Memento.	2	1
Községi faiskolák — járási faiskolák. Matos I.	2	9
A mult történetéhez.	2	11
Becsüljük meg foglalkozásunkat.	3	1
Megoldandó kérdés.	5	1
Idézetek.	6	1
Revizió.	7-8	1
Egy tanító-költő leveléből.	7-8	11
Gondolatok az új tanév kezdetén.	9	1
Legyen úgy, mint régen volt!	10	1
Gyermekszoba és racionalizmus. „Pálya választás“.	10	7
Ami késik, nem múlik.	11	1
Időszerű kérdéseink. Brózik Dezső.	11	2
Háborus mérgegáz. Ti.	12	9
II. Iskola, oktatás.		
A gazdasági népiskolák külföldön. Molnár F.	1	5
Iskoláink a magyarosépítészet szolgálatában.—r—	1	7
Háztartás és főzés tanításának kérdése iskoláinkban I—nő.	1	11
Háztartás és főzés tanításának kérdése iskoláinkban II.	2	8
A gazdasági népiskola tanmenete. Brózik D.	2	2
Hogyan neveljük hazaszeretetre növendékeinket? Nagy Aranka.	2	12
Iskoláink és a levanteintézmény kapcsolata. Kádár Kálmán.	2	14
A berettyóújfalui önálló gazd. népiskola I. fiú osztályának részletes tanmenete. I. Brózik D.	3	2
„ „ „ II. „	4	14
„ „ „ III. „	5	14
„ „ „ IV. „	6	14
„ „ „ V. „	7-8	14
Iskoláink a gazdasági kiállításon.	4	1
A takarékos, jó főzés titka a makói gazdasági iskola háztartási tanfolyamán.	4	4
Iskolalátogatásokról.	4	9
Iskoláink kísérletei. Boros Mihály.	5	11
Lapszemle. 1. „Friss Ujság“ (makói): A makói gazd. isk. évváróvizsgái, kiállítása és kísérleti telepei.	7-8	2
2. „Debrecen“. „A magyar földbiztosító jövendőjéről tett tanubizonyosságot a (debreceni) II. sz. Áll. Gazd. Népisk. vizsgája“.	7-8	2-3
3. Főzőtanfolyam vizsga. (Szeksz.)	7-8	4
4. „Körösvidék“: „A gyakorlati életre nevelő növendékeit a békéscsabai ö. gazd. népiskola“.	7-8	4
5. „Új-Somogy“: A nagybajomi önálló gazdasági népiskola záróvizsgálója.	7-8	5
Ismeretek nyújtása a gazd. népiskolában. Molnár Ferenc.	9	2
A mi iskolánk. (M.).	9	6
Iskoláink a cukorfogyasztás szolgálatában. Mákófy.	9	7
Lelkigyakorlatok leányok részére I.	9	9
„ „ „ II.	10	6
Iskolai kirándulásokról. Brenner József.	10	4
III. Iskoláink ismertetése.		
1. Abony.	2	5
2. Békés.	3	5
3. Békéscsaba.	4	5
4. Berettyóújfalú.	5	5
5. Cegléd.	6	5
6. Csanádpalota.	7-8	7
7. Csongrád.	9	I.
8. Debrecen I. sz. iskola.	10	I.
9. Debrecen II. sz. iskola.	11	I.
10. Derecske.	12	I.
IV. Továbbképző népiskolák.		
Gazdasági továbbképzők ügyei. (G.)	1	3
Új tantervet kérünk a gazd. továbbképzőknek. Szilárd János.	4	8
A továbbképző népiskolák helyzete és jövője. I.	5	2
„ „ „ II.	6	2
A továbbképző iskolák gyakorlóterülete.	7-8	12
Gazd. irányú továbbképző népiskolák száma.	10	IV.
Gazd. továbbképző. Az órarendekről.	11	7
Újabb alkotás.	12	1
V. Egyesületi élet.		
Kiállításunk.	2	13
Státuszunk. (1935. év február hó 10.)	3	13
Választmányi ülés. Matos.	4	3
Pályázati hirdetmény. Náray Ferenc.	6	6
Választmányi ülés. Matos.	7-8	5
Miniszteri kihallgatás.	9	3
1. Választmányi ülés.	10	9
2. A közgyűlés.	10	9
3. A budafoki tanulmányi kirándulás. (v. Gy.)	10	10

MEZŐGAZDASÁGI NÉPOKTATÁS

	Lapsz. Old.		Lapsz. Old.
Statusunk. 1935. évi december hó 1-én.	12 11	Igazgatói véglegesítések. VKM. 46.127/1935.	
Főpénztáros közleményei. 1.	6 13	V. 2. ü. o. sz.	11 9
" " 2.	7-8 13	Száraz Gyula beosztása.	11 10
" " 3.	9 12	Zsilák János és Kayos Erzsébet házassága.	11 10
" " 4.	10 12	Náray Ferenc G.Sz. T. taggá való kinevezése.	11 10
" " 5.	11 12	Tanf. iskolátogatói megbízások. V. K. M.	
		53,393/ 935. V. 2. ü. o.	11 10
VI. Rendeletek, személyi ügyek.		VII. Gazdálkodás.	
Györfy Géza áthelyezése. VKM. 49,835/934.		Az alföldi gyümölcsstermesztés csonka hazánk	
V/2. ü. o. sz.	1 14	kivitelében.	1 6
özv. Stris Lajosné Cseresnyés Kornélia		Az 1934. évi zöldség- és főzelék-kivitelünk.	1 10
nyugdíjazása.	1 15	A Felső-Dunántuli angol pulyka-export vásár-	
Kayos Erzsébet, Kovács Marianna és Hő-		lások mérlege.	1 14
bausz Mária áthelyezése — beosztása.	1 15	Agrárrolló. Oberhammer Géza.	2 4
Tanf. felügyelői iskolátogatói megbízások.	1 5	Az Orsz. Mezőgazdasági Kiállítás tenyészállat	
Brózik Dezső törv. hat. bizottsági tagsága.	2 15	jelentései.	2 10
Cece László házassága.	2 15	Tenyésszünk vörös izlandi tyúkot. Bíró Antal.	3 10
Nagy Lenke eljegyzése.	2 15	Mennyi hasznot hajt egy cinege család? Cseke	
Ferenc József két fiának halála.	2 15	Zoltán.	3 11
Szabó Béla: „Gyümölcs és konyhakerti ter-		Gazdákat és gazdasági cselédeket érintő új	
mények feldolgozása“ c. könyvének aján-		törvény.	3 16
lása. VKM. 44,274/1935. V. 2. ü. o. sz.	3 15	A gödöllői méhkutató intézet.	3 16
Wágnerné Dévay Emma és Király Ferenc		Szőlő- és gyümölcsfajta ismertetés.	4 12
betegszabadsága.	3 15	Az alma zacskózása. Gaál Károly.	5 3
Ferenc József áthelyezése.	3 15	Szálastakarmányok magtermesztése hazánk-	
Alexy Pál két fiának halála.	5 13	ban. Bélafy Károly.	5 10
Nagy Károly fiának halála.	5 13	Mennyit fejlődik a borju életének első néhány	
Vizsgabiztosok.	6 4	hetében? Boros Mihály.	6 9
v. Gyutay István, v. Mártha Gábor, v. Pajor		Minő eszközökkel menthetjük meg gyümölcs-	
Gyula, v. Bocskóy András és v. Zentay		termésünket? Hersényi László.	6 12
Dezső katonai előléptetése.	7-8 12	Gyümölcsaszalás. Matós István.	7-8 6
Miklós Gergely és Rákóczi Mária házassága.	9 11	A téli eltartásra szánt gyümölcs szedéséről.	
Domján Etelka házassága.	9 11	Matós István.	9 4
Rácz Sándor halála.	9 11	Alma, körte és birs téli eltartása. Matós I.	10 2
Dr. Fedora Sándor, Ráczné Gyulay Júlia,		A makói gazdasági népiskola a növényter-	
Végh József, Zádory Anna, László		melési kísérletek szolgálatában. S. H.	11 4
Alice és Pásztory Ferenc előléptetése,		Frigyes királyi herceg mintabaromfi telepe.	
kinevezése.	9 11	Obingerné Czirmes Irén.	12 3
Géher Lajos K. T. T. ülnöki kinevezése.	9 11	Birstermesztés. Matós István.	12 5
Pigniczky Irén és Igonda Júlia kitüntetése.	9 11	A gyapotnövény kísérleti termelése gyűrűzés-	
Molnár Sándor, Sebők Sándor, Sebőkne		sel és metszéssel. S. J.	12 7
Kontsek Krisztina, Rácz Elemér, Ráczné		Milyen búzát termeljünk? v. Bocskóy A.	12 8
Gyulay Júlia, Fazekas István, Szigethy			
Mária, Szabó Sarolta, Cseke Zoltán, Szen-			
dy István, Windt Erzsébet áthelyezése.	9 11		
Molnárné Kovács M., Windt Erzsébet, Jászay		VIII. Tudnivalók, emlékeztetők.	
Lenke, Zádory Anna, Hőbausz Mária,		Figyelmeztető.	1 15
Vásárhelyi Sándor áthelyezése.	10 12	Illetőség.	1 16
Székely Ferenc beosztása.	10 12	Számadások hitelesítése.	5 13
Özv. Rádli Lajosné halála.	10 12	Továbbképzés.	5 13
Kalmár Gézáné halála.	10 12	Felügyeleti rendszer.	5 13
Kádár Kálmán katonai előléptetése.	10 12	Iskolaszervező.	5 13
		Óraadó.	5 13

	Lapsz. Old.		Lapsz. Old.
Határidő tájékoztató.	5 13		
Nyugdíjárulékok fizetésének kötelezettsége. .7-8	12		
Iskolalátogató.	9 IV.		
Emlékeztető.	11 9		
Számadási könyvek hitelesítése.	11 11		
Nnyomatványürlapok beszerzése.	11 11		
IX. Könyvismertetés.		X. Vegyes közlemények.	
Dr. Fischer Dezső: „Állategészségügyi ismeretterjesztő“.	3 12	10 napos sertésenyésztési és hizlalási tanfolyam Pápán.	1 8
Dezső Lipót és Ablánczi József: „Időszerű gyakorlati előadások“.	5 9	10 napos tanulmányi kirándulás Budapestre.	1 13
Dr. Becker Vendel: „Az alsófokú gazdasági szakoktatás problémája és a Szegeden felállítandó Gazdasági Szaktanítóképző Főiskola“.	7-8 10	Érdekes számok. 1.	1 15
Lambrecht Kálmán: „Buvár“ c. lap.	7-8 10	A Nemzeti Múzeum örökölte Európa legnagyobb növénygyűjteményét.	1 16
Dr. Csukás Zoltán: „A gazdasági baromfiak tenyésztése“.	10 8	Érdekes számok. 2.	3 13
Dr. Vass János: „Kulturtermelés és a termelés irányítása“. (O. G.)	11 10	Értékes rovargyűjteményt kapott a Nemzeti Múzeum.	3 25
Giay Frigyes: „Fegyverünk a szeretet“. Karácsonyi szindarab.	12 11	Egy kis statisztika. 1.	4 3
		Érdekes számok. 3.	4 11
		Nyaralás Hajduszoboszlón.	5 12
		OMGE. szakosztályi gyűlés.	6 10
		Egy kis statisztika. 2.	7-8 12
		Érdekes számok. 4.	7-8 12
		Időjósítás és májusi fagyok. Laky István.	9 4
		Az iskolák gyakorlóterülete.	10 11
		Érdekes számok. 5.	10 12
		Főhercegi látogatás.	12 10
		Főigazgatói látogatások iskoláinknál.	12 10

MEZŐGAZDASÁGI NÉPOKTATÁS

GAZDASÁGI SZAKTANITÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési díj: Egész évre 8— pengő.
Az előfizetési- és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanitók Országos Egyesülete főpénztárának Turkevére az 54.135. sz. csekk számlán küldendők

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VITÉZ GYUTAY ISTVÁN

Megjelenik egy évben 11-szer.
Szerkesztőség: Gyöngyös. (Gazdasági Népiszkola.) Kiadóhivatal: Turkevo. Az egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják.

lap kiadásáért felel: NÁRAY FERENC elnök, Lajosmizse. Kiadótulajdonos: A Gazd. Szaktanitók Orsz. Egyesülete, Lajosmizse.

B. U. É. K.

A szeretet ünnepét ültük néhány nappal ezelőtt, a krisztusi szeretet ünnepét, amely a betlehemi jászolból áradt szét az egész világra. A kiseded Jézus emberszerető lelkének melege hatja át ilyenkor az emberek lelkét, kicsiét-nagyét egyaránt. A krisztusi szeretetnek részesei lettünk a szent karácsonyi ünnepek alatt.

Úgy érezzük, mintha az a kiseded, aki 1935 évvel ezelőtt a betlehemi istállóban született, a mi családjához tartozna s mi az Ő családjához. Ép azért mindnyájan, kik a krisztusi keresztény hitet valjuk, egy család gyermekei vagyunk. Ezen együvé tartozásunkat azonban — sajnos — nagyon sokan egy évben csak egyszer érzik, karácsonykor és ilyenkor sem nyilvánul meg az segítő tettekben, megértő támogatásban egymás iránt. Pedig Krisztus urunk nemcsak születésekor, de egész életén keresztül árasztotta felénk lángoló szeretetét, példát adva ezzel a gyarló emberiségnek.

Ennek a krisztusi szeretetnek kell áthatnia különösen azoknak a szívét, akik gyermeki lelkek idomításával foglalkoznak.

És most gondoljunk elsősorban a mi iskoláinkra, annak tanulóeregére. Ez az iskola a kiscgazdajfúság iskolája volna, de a törvény bekényszerít ide minden rendű- és rangú gyermeket, aki más iskolába nem jár. Így kerül hozzánk a sok-sok nincstelen. Nekünk azonban ezeket sem szabad megvetnünk, inkább a krisztusi szeretet melegével istápolnunk és támogatnunk.

Zimankós téli idő jár. Ilyenkor a nyo-

morgó gyermeknek nemcsak a lélek, de a test melegére is szüksége van. A mi nincstelenjeink ilyenkor fáznak és vacognak, mert nincs ruhájuk, nincs cipőjük. Ezekkel alig törődik valaki. — Hiszen ezek már nagy gyerekek, akik már kereshetnek, — mondják a felületesen szemlélődők. Ilyen indokolással utasítják el legtöbbször őket a városoktól, községekben megszervezett szegénygondozó hivatalból is. Pedig, de mást mutat a valóság, ha alaposan vizsgálódunk!

Tény az, hogy úgy a fiú, mint a leány-növendékek némelyike néha valamelyes keresethez jut, mint kifutó, mindenés, bejáró, napszámos stb. Ez az összeg azonban egyrészt inkább csak jutalom, mint kereset; másrészt belőle maga a kereső gyermek alig lát valamit, mert feléli a család. Még ha ruhára költi is el a család az így szerzett összeget, akkor is elsősorban az apróbb gyermekek felruházására fordítják azt. Amikor tehát a gazdasági népiszkola tanulóit segítjük, tulajdonképpen az egész családot támogatjuk. A gazdasági szaktanitóságnak minden hatósági szervet, karitatív intézményt fel kell keresnie és minden alkalmat meg kell ragadnia, hogy a szegénysorsú tanulók felsegélyezését előmozdíthassa.

A szeretet ünnepén és a ránk következő új esztendő küszöbén a nyolc boldogság segítő gondolata hassa át lelkünket. Legyenek boldogok a lelki- és szellemi vezetésünkre bízott, az élet nyomorában magukon segíteni nem tudó gyermekek. Ezen boldogság-osztásnak mi legyünk az apostolai. Így lesz nekünk is boldog újévünk, amelyet a nincstelenek hála, Isten áldása kísér és így kívánjunk boldog újévet a nyomorgók mindegyikének is.

AZ ALSÓFOKÚ GAZDASÁGI SZAKOKTATÁS KÖZGAZDASÁGI JELENTŐSÉGE.

. Írta: Oberhammer Géza.

Magyarország mezőgazdaságában minden intézkedés arra irányul, hogy a saját szükségletek kielégítése mellett minél sikeresebben megoldassék az exportkérdés. Éppen ezért a nemzeti közgazdaság szempontjából a kivitelre való termelési ág mindinkább előtérbe nyomul. A mezőgazdaság másik közgazdasági irányú jelentősége abban nyilvánul meg, hogy miután a kisebb gazdasági üzemek mindinkább szaporodnak, a gazdasági centralizáció csökkenése mellett a gazdasági üzemekre eső területek nagysága kisebbedik, illetve a kisbirtok kategória növekedik.

Rendkívül fontos, hogy a fentemlített két közgazdasági irányzatú jelenség fejleményére a gazdasági népiskolák minél nagyobb befolyást tudjanak gyakorolni.

Ami az első szempontot illeti, az a szántóföldi termelés megoszlásával van szorosabb kapcsolatban. Mindjobban bele kell nevelni a gazdatársadalom lelkébe azt, hogy szakítani kell a régi gazdasági rendszerrel. Necsak a helyi, illetve országos szükségletre legyünk tekintettel, hanem alkalmazkodni kell a külföldi piacok felvevőképességéhez és keresletéhez. Ugyanis a gabonafélék termelése a kiviteli lehetőségekhez mérten csökkentendő, viszont a hüvelyes, kereskedelmi, ipari és takarmányfélék termesztésének a fokozására törekedjünk. Ez elengedhetetlenül szükséges a gazdasági egyensúly helyreállításához. Ezen irányú szakismeretek nyújtásával, helyes termelési rendszerek bemutatásával sikeresen lehet ezen problémát a megoldás felé vinni. Megkívánja ezt az exportkérdés és a belterjes, rentábilis termelés irányzata. Ezen utóbbi egyúttal már magával is hozza a másik fenti szempont kérdését is.

Ugyanis az egyes termelési rendszerek üzemeik szerint nagyon is változóak. Volt alkalmam tapasztalni, hogy ebben a tekintetben mily nagy a különbség nemcsak a birtokkategóriáknál, hanem az egyes vidékeken is. A nagyobb uradalmi birtokok egyrésze a bel-

terjesség legnagyobb fokán állanak értékes élő- és holtleltári beinstruálással, a többi is megfelel az intenzitás követelményeinek. Kétségtelen, hogy ezek vannak legközelebb az exportkérdés megoldási lehetőségeihez. A középbirtokok már nem ilyen kedvező termelési megoszlással vannak berendezve. A kisbirtokknál a termelési rendszer nagyon is különféle. Egyes vidékeken fel lehet találni bizonyos egyöntetű sajátosságot. Az ország egyes részeiben pl. délen, nyugaton már inkább a váltógazdálkodást folytatják, sőt több helyen kissé belterjes irányzattal. Sajnos, nagyon sok helyen külterjes gazdálkodást lehet tapasztalni, különösen az Alföldön. Inkább a gabonagazdálkodás dívik, amely azonban egyes helyeken a javított formában is előfordul.

Természetesen ezeknek megfelelően alakulnak a terméseredmények is. Ennek tulajdonítható az a statisztikai megállapítás, hogy a kisbirtokok „1—1.5 q” átlagos terméskülönbözettel vannak a nagybirtokok terméseredményei mögött. Tehát a jövedelmezőség is ennek megfelelően alakul a nagybirtok javára. Nem lehet teljesen minden részében azt annak betudni, hogy nagyobb befektetés nagyobb haszonnal zárul, mert ott viszont aránylag még nagyobb rizikóval kell számolni. Hanem igenis alapot nyújt azon felfogásnak, hogy a kigazda minél célszerűbben választja meg a maga termelési rendszerét, azaz minél inkább alkalmazkodik a fentemlített két közgazdasági irányú jelenséghez, annál inkább valósul meg a termelés sikeressége. Ezért értékes a gazdasági népiskolák tevékenysége az iskolai és a külső gazdasági életben, mert ezen hibák kiküszöböléséhez fektetik le a szükséges gazdasági szakismereteket és a gyakorlati életben pedig terjesztik.

Végeredményképpen a szociálpolitika szemszögéből nézve is oly rendkívüli fontos probléma az alsófokú gazdasági szakoktatás keretén belül az, hogy minél eredményesebben terjesztessenek a mai gazdasági élet követel-

ményeinek megfelelő szakismeretek. Elengedhetetlenül szükséges, mert a gazdasági szakismeretekre vonatkozó lekicsinylés és túlbecsülés két szélsőségéből kialakulhat egyes osztályok között u. n. kultúrharc. Ezen két szélsőségnek a kiegyenlítése hazánk agrár életének egyik legfontosabb problémája.

Ezen szempontok azok, amelyek okvetlen szükségessé teszik a gazdasági szakismeretek minél nagyobb mérvű terjesztését. Ezt pedig indokoltá teszi éppen úgy a mezőgazdaság érdeke, mint a nemzeti közgazdaság evolúciója egyaránt!

A GAZDASÁGI TOVÁBBKÉPZŐK ÜGYEI.

Most jelent meg *Géher Lajos* gazdasági népiskolai országos szakfelügyelő „Tájékoztató a gazdasági irányú továbbképző népiskola szervezete-, tanterve- és ügykezelésére” című műve. Örömmel üdvözljük a Szerzőt a hézagpótló, körültekintő gonddal megírt és szakszerűen összeállított, értékes művének megjelenése alkalmával.

Ez a 104 oldalas könyv bátran viselhetné a továbbképzők ábécéje-, vagy kiskatéja címet. Megtalál benne röviden, de mindenkor a lényeg kiemelésével mindent a gazdasági továbbképző iskola vezetője, tanítója. Úgy érezzük, hogy régen vártak erre a továbbképzők tanerői. A gazdasági továbbképzők ügyeinek útvesztőiben ez a munka lesz az a fáklya, amely a kisközgazdáképzés derült és nyugodt színterére, a kisközgazdák gazdasági haladásának, tudásának és gazdagodásának mezeire vezet.

Most pedig beszéljen a Szerző! (Idézet a könyvből.)

ELŐSZÓ.

A gazdasági irányú továbbképző népiskola irodalma igen szerény. Iskolalátogatásaim során tapasztaltam, hogy ez iskolák nagy része nélkülözi még azokat az utasításokat és rendeleteket is, melyek a gazdasági irányú továbbképző népiskolák legfontosabb ügyeire vonatkoznak. Tanerői nem eléggé tájékozottak a szervezés, tanterv és az ügyvitel teendőiben, ami kisebb-nagyobb félreértésekhez és kellemtlenségekhez vezet. A tájékoztatatlanság és bizonytalanság mindig leverő hatású, a határozott, biztos tudás pedig a siker és eredmény egyik biztosítéka.

Ez iskolák helyzetét szerény anyagi viszonyaikon kívül nehezíti az is, hogy az ere-

deti szervezési, tantervi- és egyéb utasítások a kiadónál már elfogytak, így azok könyvkereskedői úton be sem szerezhetők. Újak kiadására előkészületek és tárgyalások folynak ugyan, de megvalósításuk ideje még bizonytalan. Az utóbbi években több fontos rendelkezés is adatott ki ez iskolák érdekében, amelyek még kevésbé ismeretesek, így végrehajtásuk késik, ami az ügymenet kárára szolgál.

Ezek és hasonló okok késztettek arra, hogy a gazdasági irányú továbbképző népiskolák fontosabb szabályait füzetbe foglalva, az érdekeltek számára közreadjam.

Igyekeztem röviden összefoglalni azokat az utasításokat és rendeleteket, melyek különböző időben adattak ki, de amelyek még ma is érvényesek, így betartandók. Kiegészítettem a füzetet néhány használhatónak vélt tanáccsal, a gyakorlatban kialakult és általánosan követett eljárással. Arra törekedtem, hogy az eddig szétszórtnan lévő, így külön-külön felfedezhető legfontosabb tudnivalókat összefoglalva együttesen adjam az érdeklődők kezébe.

Teszem ezt abban a reményben, hogy hasznára leszek az intézménynek, segítségére az iskola tanerőinek, ezzel együtt hozzájárulok az agrárpedagógia ugarának sikeresebb munkálásához.

Szeged, 1934. november.

A szerző.

I. A GAZDASÁGI IRÁNYÚ TOVÁBBKÉPZŐ NÉPISKOLA.

1. Az iskola keletkezése és fejlődése.

Hazánk kulturális fejlődésének alapjait az 1868. évi XXXVIII. iskolai törvény szilárdította meg, mely kötelezővé tette a hat éven

át tartó mindennapos iskolázást és megszervezte az iskolavégzettek számára a három évig tartó továbbképzést is. Valamely népiskola tehát az alaptörvény értelmében akkor teljes, ha hat éves mindennapos tagozata mellett három éves továbbképző tagozattal is rendelkezik.

A továbbképzés első iskolafaja a vasárnapi iskola volt, mert a tanulók e napon jártak fel a mindennapos iskola tantermébe, hogy az elemiben tanultakat néhány órán át ismételgessék.

A millenium évében igen fontos kormányintézkedések tétettek az iskolázás terén. Nemcsak 1000 új állami népiskola épült és több iskolaféleség létesült, de a vasárnapi iskola is gazdasági irányúvá fejlesztetett; tanítási ideje pedig hétköznapra, a mindennapos iskola szünetelő félnapjaira helyeztetett.

Trefort Ágoston minisztersége alatt, Halász Ferenc miniszteri tanácsos volt a gazdasági ismétlő iskola megszervezője és megalapítója, felismerve az iskolának a földművelő nép érdekeire és gazdasági haladására való nagyfontosságát, agrár államunkban a mezőgazdasági ismeretek tanításának rendkívüli horderejét. A gazdasági ismétlő iskola szervezete és tantervét a vallás és közoktatásügyi miniszter 1902. évi 66569. sz. rendeletével adta ki, mely szervezeti szabály és tanterv több változtatás mellett lényegében ma is érvényes ugyan, de a haladó kor kívánalmai alapján már módosításra vár.

Az átszervezéssel a vasárnapi iskola megszűnt, az iparos és kereskedő tanoncok oktatására külön iskolafajok alakultak, a földművelő tanulók részére gazdasági ismétlő iskolák szerveztettek, a nagyobb mezőgazdasági helyeken főhivatású tanerőkkel ellátott önálló gazdasági népiskolák állítottak fel. A régi vasárnapi iskolából tehát, amint láthatjuk, többféle iskola fejlődött ki, tanulmányaikat középiskolákban nem folytató tankötelesekre nézve, mely iskolák mindegyike az elemi végzett, így a serdülő korban levő ifjúság oktatását már úgy teljesíti, hogy azokat jövő élethivatásukra készíti elő.

Gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszterünk a világháború utáni években a népoktatás kereteit jelentékenyen kiszélesítette. Több ezer tanterem és iskola építtetésével lehetővé tette,

hogy minden tanuló négy—öt km körzetben iskolába járhasson. Az 1921. évi XXX. t.-c. megalkotásával pedig az iskolázást jelentékenyen meg is szigorította. A törvény végrehajtására kiadott 130.700/1922. sz. rendeletével a mindennapos iskola fölé továbbképző iskolát szervezett, amely kisebb tanuló létszámú helyeken általános, mezőgazdasági község és városokban gazdasági, majd pedig egyes helyeken ipari irányú továbbképzést ad aszerint, amint azt a tanulók élethivatása megkívánja.

Fenti törvény és rendelet tehát megszüntette az ismétlő iskolát, megváltoztatta annak elnevezését és a mindennapos iskolát végzett, de középfokú iskolákban nem tanuló tankötelesek részére nemcsak ismétlést, de továbbképzést ír elő, ami a fejlődés természetszerű következménye.

2. Az iskolák jelenlegi adatai.

A gazdasági irányú továbbképző népiskolák jelentőségét és jelenlegi helyzetét legjobban megvilágítják az alábbi statisztikai adatok:

Az 1930—31. tanévben 1411 gazdasági irányú továbbképző népiskola működött, melyek egyrészében a tanulólétszám 40-nél kevesebb volt. Vallás- és közoktatásügyi miniszter 770-0-19/1931. rendeletével úgy intézkedett, hogy azon iskolák, melyek tanulólétszáma a 40-et el nem éri, átmenetileg általános továbbképző iskolákká minősítendők. Ezen rendelkezés folytán az 1931—32. tanévben 630 iskola lett átminősítve, gazdasági irányú pedig csak 781 iskola maradt.

A következő években a háború utáni születések többlete fokozottan került ki a mindennaposiskolából is jutott a továbbképzőbe, majd létesültek újabb iskolák, úgy, hogy számuk emelkedett, az átminősítettekké pedig fogyott.

Szentmise a méhészek védőszentjének tiszteletére. A méhészek és mézesbábosok védőszentjének Szent Ambrusnak tiszteletére december 8-án a budapesti Szervita-téri templomban szentmise tartatott.

A GAZDASÁGI NÉPISKOLÁK KÜLFÖLDÖN.

Írta: Molnár Ferenc.

(Folytatás.) Európai viszonyoktól teljesen eltérő, így nekünk szokatlan szervezetűek az *Amerikai Egyesült Államok* gazd. népiskolái.

Abból kell kiindulni, hogy az Egyesült Államok a demokrácia hazája. A demokrácia alapja az az elv, hogy amit legtöbb akarnak, az a legjobb és az a legmegfelelőbb közéleti személyiség, akire a többség szavaz. Ez a felfogás a gyakorlatban igen sokszor megdől, de megvan az az erkölcsi többlete, mely az önmaguk által vállalt kötelezettségből és maguk választotta vezetőjük iránti engedelmességéből fakad.

Ez a szellem úgy nyilvánul meg az iskolákban, hogy annak tanárait a nép választja, ő szabja meg mit tanítson s egy iskola neveli minden szülő gyermekét társadalmi különbség nélkül. Ez az oka annak, hogy Amerikában a legalacsonyabb társadalmi osztályuaknak is meglepő műveltségük s csodálatos polgári öntudatuk van.

A gazdasági szakoktatás községi ügy. Az állami támogatás csak abban az esetben van meg, ha a szervezők egypár irányelvet magukévá tettek. Ez a hozzájárulás is a tanár fizetésének legfeljebb $\frac{2}{3}$ -a lehet. A fennmaradó harmad és minden dologi kiadást az önként vállalt adótöbblet fedezi.

Az amerikai gazdasági oktatás sokkal egyszerűbb és olcsóbb a mienknél. Ennek magyarázata a közoktatásügy különös szervezete, aminek alapgondolata az egységes, tizenkét évig tartó népoktatás. A nyolcéves tanfolyam kötelező. A nyolcéves népiskolára következő négyéves középiskolára nem kötelező, de teljesen ingyenes. Nincs külön gimnázium, polgári stb., hanem tantárgy választás. Ilyen körülmények közt egyszerűen szerveznek egy gazdasági tanári állást. A tanár napi másfél óra osztálymunkára és megfelelő gyakorlatra foglalja le a gazdálkodói pályára készülöket. A tanulókat a környező tanyákról külön községi autóbusz szállítja az iskolába és haza.

Tanári lakás fogalma ismeretlen, így az

épület kérdése teljesen elesik, de mi lesz a tanulmányi birtokkal?

Tanulmányi birtok nincs. Ezt azzal indoklják meg, hogy először az ügyis különbözne az otthoni körülményektől úgy ügyvitelre, mint természeti viszonyokra nézve, másodsor a tanulók valószínűleg elvesznének a részletkérdésekben a fontosabb vezérelvek rovására, viszont húsz vagy száz ember még tanulás kedvéért sem vezethet egy gazdaságot és végül nem a gyakorlati ügyesség a gazdálkodás lényege, azt fel kell tételezni a szakiskolában, nem pedig tanítani.

Ezek közel sem azt jelentik, hogy az oktatás elméleti, tanterembe zárt. A gyakorlati oktatás a felülbírált otthoni gyakorlatban van. Ez abban áll, hogy minden gyermek otthon választ gyakorlati munkateret a tanárral való közös megbeszélés alapján pl. gabonatóblát, veteményeskertet stb. A szorosán vett testi munka nem kötelező otthon, de a felügyelet ebben az esetben igen.

A gazdasági tanár gyakran felkeresi a tanulót otthonában a rendelkezésére álló autón s megfigyeléseit közkinccsé teszi. Külön autóbusha is van arra, hogy a növendékek egymás és magánbirtokokat megnézhessenek. Így a nemes verseny megvan s a tanár a szülőkkel is közvetlenül összeköttetésben áll.

Amerikai szellem megnyilvánulása az is, hogy a gazdasági tanárt évről-évre választják az érdekelt szülők, aminek pedig feltétele az, hogy az iskolában tanultak valóban anyagi előnyt jelentsenek. A tanárnak nem a hivatal, hanem a tudás adja meg a tekintélyt.

Franciaország gazdasági népoktatása úgy a német, mint az amerikai elgondolástól merőben különbözik.

A németek előbb tapasztalati úton próbálnak ki egy új iskolatípust s azután igyekeznek azt rendszerbe foglalni. Ezzel szemben a franciák szeretik a befejezett egészet, vagyis felépítenek egy egységes iskolarendszert, azután kényszerítik az életet, hogy ehhez alkal-

mazkodjon. Amerikában a szabad elgondolás határtalan, itt viszont minden vezényszóra történik. Erre legjobb fényt vet az a közismert eset, amikor egy francia közoktatásügyi miniszter külföldi látogatónak magyarázva iskolai ügyeket, elővette óráját s így szól: „Uram, most péntek van, november 12-ike, fél 11 óra. Ebben a pillanatban Franciaország összes nép-

iskoláinak I. osztályaiban az „i“ betűt magyarázzák.“ A rend, pontosság feltétlenül előny, de hiányzik iskolapolitikájukból a szerves fejlődés.

Az alsófokú gazdasági oktatást a téli gazdasági iskolák látják el, hol háztartási tanfolyamok is vannak. A felvétel ideje 15 éves életkor.

AZ ALFÖLDI GYÜMÖLCSTERMELÉS CSONKAHAZÁNK KIVITELÉBEN.

Csonkahaazánk következő városai azok, kivitelünkben az 1934. évben az első öt helyet melyek az alábbi kimutatás szerint gyümölcs- foglalták el.

G y ü m ö l c s m e g n e v e z é s e	Összesen	Kecskemét	Nagykörös	Gyöngyös	Kiskunhalas	Jánoshalma
		a kiszállított mennyiség méter mázsákban				
Cseresznye	9.514	2.041	—	5.853	119	1.501
Meggy	11.066	7.497	1.969	—	1.527	73
Ribizli	830	—	—	827	—	—
Eper	139	139	—	—	—	—
Málna	375	—	—	375	—	—
Kajszi és őszibarack	64.988	44.013	10.101	933	5.832	4.045
Alma	24.233	7.153	7.600	—	5.750	3.728
Körte	2.344	531	241	14	702	856
Szilva	26.626	15.645	8.334	326	890	1.431
Sárga-, görögdinnye	5.101	892	3.212	991	6	—
Szőlő	36.222	3.591	4.554	16.825	5.974	5.218
Dió	124	41	11	4	11	57
Összesen :	181.462	81.545	36.022	26.208	20.811	16.909

A hivatalos adatokat feltüntető táblázat szerint Kecskemét az export 48, Nagykörös 22,5, Gyöngyös 13, Kiskunhalas 9, Jánoshalma 6%-át szolgáltatotta.

Az öt piac termelési területe a következő: Kecskemét 163.237 kh, ebből gyümölcs és szőlő kb. tíz és félezer hold. Nagykörös 66.810 kh, gyümölcs és szőlő cca négy és félezer hold, Gyöngyös 7871 kh, ebből majdnem háromezer hold szőlő és gyümölcs, Kiskunhalas 112.195 kh, cca hét és félezer holdnyi gyümölcs és szőlővel, végül Jánoshalma 33.677 kh, melyből cca háromezer hold a gyümölcs és a szőlő.

Ha a gyümölcs és szőlő részére művelés alá fogott területeket vesszük számítási alapul és Kecskemétet 100%-nak vesszük területileg és az elért mennyiség tekintetében is, akkor Nagykörös a 40%-nyi területen 45%-os eredményt, Gyöngyös 28%-nyi területen 27%-os, Kiskunhalas 74%-nyi területén 17 és Jánoshalma 28%-nyi területén 14%-os exporteredményt ért el. Vagyis Nagykörös viszonylag sokkal kisebb területen több exportértéket termelt,

mint bármelyik más exporthely, vagyis a kecskeméti eredménynek nem 100, hanem 109%-nak kellene lenni, hogy termelési területe szerint arányba jöjjön a nagykörösivel. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy valamennyi exportvidék között a legintenzívebb exporttermelés Nagykorösön folyik.

Kecskemét elsőrendű exportpiaca a meggynek (67%), az epernek (100%), a kajsziaknak (65%) és a szilvának (58%), másodrendű piaca a cseresznye (21%), az alma (29%) és a dió (33%) részére.

Nagykörös elsőrendű piaca az almának (32%) és dinnyének (63%), másodrendű piaca a meggynek (18%), a kajsziaknak (16%) és a szilvának (32%).

Gyöngyös elsőrendű piaca a cseresznyének (61%), a ribizlinek (100%), a málnának (100%) és a szőlőnek (46%), másodrendű piaca a dinnyének (20%).

Kiskunhalas csak másodrendű piaca a körte (30%) és a szőlő (16%) részére.

Jánoshalma elsőrendű piaca a körtének (36%) és diónak (46%).

ISKOLÁINK A MAGYAROS ÉPÍTÉSZET SZOLGÁLATÁBAN

Ha gondolatban sorra meglátogatom azon iskoláinkat, melyeket megismerhettem pályafutásom ideje alatt s azokat mint építészeti alkotásokat lelkelem melegeivel magyarosságuk külső kifejezése szempontjából vizsgálom végig, bizony csak szomorúsággal telik el a lelkelem, mert biz azok még ha a legkülönb kivitelben épültek is csak „közigazgatási szépségüek“.

Jó részük pallér stílusban kivitt valamelyes reneszánsz vagy barok-féle bizonyos nagyot-akarás jellegű „kaszárnya stílusú“, amelyek valamikor talán külföldről indultak el hazánk meghódítására. Nem állítom, hogy a lechneri művészet az egyedüli kifejezője a magyaros építészeti kifejezés formájának, de állítom azt, hogy minden középületnek — közötté első helyen az iskoláknak — kell külsejükben elsősorban kifejezni a magyar nép életformáit, hogy ezzel egyben azután sugárzó termékeny sugallatokkal irányítsa a helyi magánépítkezést s kihatásával segítsen külsőségében is kialakítani a „magyar község jellegzetes kifejező képét. Azt a képet, amely a platánok és az akácok üde koszorújába beillik.

Adja meg az iskolai építkezés a magyar udvarházak jellegzetes külsejét, amely a magyar síkságból lélegzett derűjével, ahogy ott benne áll a magyar napsütésben, amely azután muskátli formáit friss színekkel be tudja világítani. Legyen annak az iskolai építkezéseknek az építési módja szinte magától értetődő, amelyen a kialakult formákat, vonalakat úgy nézhesse minden magyar, mint örök ismerősét, legyen az virágindás, rozmaring-ágas, a Tisza kacskaringós folyásától ellesett vonalvezetés, mely a magyar lelket gyönyörködtesse és emlékeztesse az ő elődjei díszítő-művészetének utólérhetetlenül szép magyaros jellegére és asszonyai bokros mintáinak remek nemességére, mit az himes varrások alá írt magának elő.

Legyen meg abban a magyar lélekhez legközelebb álló bármely építési stílus, de mindenkor magyarra fordítva, számolva egyben azzal, hogy nekünk kevés a kövünk, drága a fánk, itt a téglá az adott építő anyag

és a cserép. Ezeket pedig csak a színes vakolat díszítheti természetesen. Ilyen anyagból építhet a polgár és a földműves, nekik tehát olyan mintákat kell adni középületeinkben is, amelyek az ő építési anyagaiknak művészi alakításaival jöttek, jöhettek létre.

Legyen az olyan külsejében, beosztásában, berendezésében és szellemében is, hogy a reá csodálkozó magyarnak olyan ösztönzést tudjon adni, amelyet az a maga művészkedésében és a maga adottságaival is hasznosíthat. Tehát kerüljük építkezéseinknél a klinker téglából, rézbádoggal fedeles, neohollandus kivitelezést, vagy ezekhez hasonló más idegen építési modor bevezetését, melynek idegensége csak feltűnést okozhat, de megtermékenyíteni és követésre ösztönözni a magyar tömegek képzeletét és alkotási vágyát aligha fogja s bizar külsejével sohasem fog környezetének összhangjában helyet találni, amelyből valósággal kirí.

Tudom jól, hogy iskoláink épületeinek terveit nem a szaktanitóság készíti el. Ez így is van helyesen, ez oly műszaki munka, amelynek elkészítése túlhaladja a szaktanitói hivatás munkakörét. De meg kell adni a szaktanitóságnak azt a jogot, hogy a tervek elkészítéséhez ötletekkel, szakszerűségi észrevételeivel, úgy a tervezés alatt, mint a kész tervekkel szemben is hozzászólhasson. Ekkor nyílik alkalom azután a fentebb elmondottak megvalósítására. Ügyeljünk azonban arra, hogy a magyarosságot nehogy összetévesszük a primitizmussal, mely sokszor csak a szegénység bélyege.

A fakilincs, a madzaghúzó szerkezet, a paticsfal, a zsúptető, tengeriszár járda a sár esetén nem a magyar-ízlés, hanem a szegénység szülte helyzet következménye. Természetesen nem feltétlen kelléke a magyaros építkezésnek a gólyafészkes kémény, a kútágassal szerelt kút sem.

Hazánknak iskolái az óvodától fel az egyetemekig — mint többi középületeink nagyrésze — váltakozó szerencsével hordozzák habitusukon jól és rosszul a művelődési korok-

nak építészeti stílusait tisztán és keverten nem egy esetben háborzongató hatást keltve a szemlélőben. Ezeknek azonban jórésze csak a célszerűségi szempontokat szolgálja, míg mintaadó szerepet alig töltenek be.

A mi iskoláinknál azonban más a helyzet. Ezek az iskolák a magyar nemzet gerincét alkotó hivatásos gazdatársadalomnak nagy nemzeti erejét akarja annak teljes nemzeti öntudatával és a jövő gazdai elhivatottságra való neveléssel szolgálni. Ez iskoláknak tehát külsejükben magyar jellegűeknek kell lenni, olyanoknak, amilyenekre a magyar lélek vágyik, amilyet saját portáján is szívesen lát. Nagy dolgot nemcsak idegen eszmékkel és elgondolással lehet alkotni, de kultúrdestráciát magyar szívvel, magyar gondolattal és magyar akarással is teremthetünk. Az idegen eszmékben való hit csak babona, az a kórság, amit turáni-átoknak is nevezhetünk.

Nagy baj, hogy hazánkban is lassanként elpusztúlnak, elmúlnak a pirosmuskátlis tornácu, régi alaku magyar parasztházak. Amilyen mérvben ezek vesznek, oly arányban foglalnak helyet modern stílusú falvak, amelyeken nemcsak hiányzik a magyaros stílus, a hagyományos hazai formák emléke, hanem valósággal díztelen, stílustalan tömeg-építési formáikkal a fejlettebb ízlés számára kellemetlen látványt nyújtanak sivárságukkal és ízléstelenségükkel. Ezt a veszedelmet már Svédországban fel is ismerték, mely kultúrájuk és eredeti építészeti emlékeik elvesztésére vezetett volna. Ennek ellensúlyozására rekonstruáltak egy régi skandináv falut, amelynek Skansen nevet adtak. Ebben az új faluban minden ház az északi nép régi építészeti modorában épült fel és bennük a skandináv népművészet módjában készített bútorok, házieszközök, népviseletek vannak felhalmozva. Ez a falu így tehát egy élő nagy néprajzi múzeummá lett.

A mai Magyarország mostani gazdasági helyzete aligha engedné meg egy ily magyar Skansen életrehívását, bár — az esedékes telepítés kérdésével kapcsolatban — lehetne ez irányban is tenni valamit a magyar falvak egykori jellegzetes szépségének megmentése érdekében. Addig is kötelessége mindenkinek, akinek csak erre módja és alkalma van, felkelteni az érdeklődést a magyaros stílus ha-

gyományai iránt. Mert nemcsak a kigazdák, földművelők, hanem a falun lakó középosztálybeliek is szebbé tehetnék lakóházaikat, ha ők is a régi udvarházak nemes mintáira építkeznének. Koós Károly jeles esztétikusunk — mint ismeretes — ily nemesi kuriák ábrázolásának sorozatát gyűjtötte össze az utókor számára.

Elképzelhetjük azt, hogy a jövő magyar falvai mennyivel szebbek, a magyar teremterőt kifejezőbbek és főleg mennyire jellemzően eredetiek lennének, ha azokat fenti gondolatok figyelembevételével építenék fel. Újra megszépülne, festőivé válna a magyar falu, ami a mai erősebben jelentkező idegenforgalmi törekvések nemzeti céljait is hathatósan előbbre vinné s nemzeti jellegű kincsük is óriási mértékben gazdagítaná.

— r —

TÍZNAPOS SERTÉSTENYÉSZTÉSI ÉS HIZLALÁSI TANFOLYAM PÁPÁN.

A pápai m. kir. Mezőgazdasági Szakiskola igazgatósága kellő számú jelentkező esetén, a célnak megfelelő módon berendezett tan-gazdaságában 1935. január—február folyamán az okszerű sertéstenyésztés-, takarmányozás- és hizlalás korszerű ismereteinek elsajátíthatása céljából kigazdák részére tíznapos sertés-tenyésztői tanfolyamokat rendez.

A tanfolyamról sikeresen vizsgázott egyének szabályszerű bizonyítványt nyernek.

A tanfolyam résztvevői a mezőgazdasági szakiskola internátusában nyernek szállást és reggeli, ebéd és vacsorából álló élelmezést, melynek ellenében részvételi díj címén 15 pengőt tartoznak a részvételi szándékuk bejelentése alkalmával a mezőgazdasági szakiskola igazgatóságánál postautalvány útján, vagy személyesen befizetni. Jelentkezési határidő 1934. december 24.

A tanfolyamok ideje a következő: I. tanfolyam 1935. január 3—14., II. tanfolyam 1935. január 16—26., III. tanfolyam 1935. január 28—február 9.

*Felsődunántúli
Mezőgazdasági Kamara.*

HOL FOGJUK MEG A DOLOG VÉGÉT?

Minden intézmény annyit ér, amennyi kihatással van a gyakorlati életre. Mihelyt valamely intézmény ezen hatást már kellőképpen kifejteni nem tudja, létjogosultsága kétségessé válik.

Így áll a helyzet az önálló gazdasági népiskolák működésénél is. Azokban a községekben, amelyekben ily iskolák vannak, a gazdálkodás sokkal előhaladottabb, mint azokban, amelyekben nincsenek. Kell azonban, hogy az iskolás és nem iskolás községek gazdasági kultúrájában az előbbiek javára a magasabb kultúra ne csak finom nüansokban, hanem feltűnően legyen megállapítható.

Ennek a fölényt jelentő kultúrának az eszköze: a tudás nyújtás. Ezen eszköz eredményes felhasználása már művészet. Miként a jó vetőmagnak is termékeny talajba kell kerülnie, hogy az kikelve erős növényvé fejlődhessen, éppúgy az iskola által nyújtott tudásnak is fogékony gyermeki lélekre kell találnia, hogy annak az életre is kiható eredménye legyen. Ezen eredmény másik feltétele a gyermek adott életkörülményei. Látjuk tehát, hogy az iskolának a fogékony gyermeki lélek, mint termőtalaj; a tudás, mint jó vetőmag rendelkezésre áll, csupán a gyermek adott életkörülményeinek a cél érdekében való bekapcsolódását kell biztosítani. Hogyan? Egyszerűen úgy, hogy fogjuk meg a dolog végét!

Meg kell azonban tényleg keresni ennek a kérdésnek azt a végét, amelyet meg lehet fogni és aminek folytán lépésről-lépésre eljuthatunk a kívánt célhoz. Másszóval, oktatásunk anyaghalmozásából válasszuk ki azt, mely legbiztosabban elvezet a célba, ez legyen az oktatási rendszerünknek a gerince, s e gerinc erősségének, erejének, izmosodásának szolgálatába álljon a többi tudás, amit csak nyújtunk. E gerinc, melynek hívatása lesz intézményünk kihatásának biztosítása a gyakorlati életre, azt hiszem nem tévedek, hogy ha azt mondom, hogy alapja az kell, hogy legyen, amin Olaszország nagy Duceja az olasz 10 éves gazdasági programját bámulatos éleslátással elkezdte építeni, mit most szédületes, előre nem látott eredménnyel napjainkban zárt le.

Mi volt a kezdet kezdete? Azt hiszem velem együtt mindenki emlékszik reá: a többtermelés biztos alapja: az istállótrágya helyes kezelése. Ezt a kérdést oldotta meg vasszigorral, sok szeretettel, hozzáértéssel és megfelelő anyagi áldozattal. Ugyanis Olaszországban sem volt a hívatásos kisgazdatársadalom az istállótrágya helyes kezelése terén előbbre a multban, mint a mi gazdáink. De mikor a 10 éves program végrehajtása kezdődött, minden gazdát reászorítottak, hogy istállótrágyáját ellenőrzés mellett büntetés terhe alatt — előírás szerint kezelje. Akinek trágyatelepe az előírásnak meg nem felelt, vagy nem volt jól felszerelve, annak kamatmentes hosszúlejárátú kölcsönrel trágyatelepet építettek.

Ennek a jó trágyatelepen helyes kezeléssel készült trágyának és a vele való trágyázásnak rövidesen jelentkeztek — a multtal szemben — a kézzel fogható eredményei: nagyobb és jobb termés, több és jobb takarmány, több és szebb állatállomány, ami maga után vont: az általános jobb megélhetést, a nép általánosabb és jobb módját! Természetes, hogy ez magában még nem volt minden, csak a megindító, lendítő erő ahoz, hogy a haladás sebessége el ne lanyhuljon, hanem inkább fokozódjon, ezt a hajtó erőt hozzáértéssel folyton táplálva, fokozták sok támogatás alakjában mindaddig, míg a mai mesés eredményeket el nem érték.

A fentiek alapján hiszem, hogy ha iskoláink az olasz-példa után csak az istállótrágya helyes kezelése terén kézzel fogható eredményeket tud elérni és hívatásos gazdáinknál felmutatni, már elérték azt, hogy a szemlélő a határt járva megállapíthassa, hogy a községnek a hívatásos ifjúság oktatására van gazdasági iskolája.

Azt hiszem, hogy e téren, vagyis az istállótrágya helyes kezelése terén az istállótól a szántóföldön való leszántásig Csonka-hazánkban még van mit tanítani! Annak, hogy kisgazdáink 20 kh-as birtokátlagukon 30 q búzával, 1000 l tejjel kevesebbet tudnak termelni, mint a nagybirtok, e kérdésből sarjadzó tudatlanságuk az egyik oka, vagy talán mondhatjuk azt is, hogy a bajok eredője, az ebből fakadó

anyagi gyengeség már csak e kérdésnek az okozója. Mit jelent a hivatásos kisgazda társadalom gazdai hivatásbeli tudatlansága a nemzeti jövedelem szempontjából, az alig számítható ki. Sajnos, hozzávetőlegesen is évi több-százmillióról beszélhetünk! Igazán szegény Csonka-hazánk nem olyan gazdag, hogy hivatásos kisgazdatársadalmunk hivatásbeli tudatlanságának luxusát tovább tűrje és szenvedje!

Iskoláink, hogy fiúoktatásunk gerincéül megtett tantárggyal a való életben fokozott eredményt elérhessenek, az ország teherbíró képességét nem veszélyeztető állami anyagi segítséget is nyújtaniok kellene. Vagyis az államnak azt a bizonyítványt, amit iskoláinkkal a gazdai tudásról kiadott, váltó gyanánt kellene elfogadnia. Mely bizonyítvány ma nem több értékű, mint amit mutat: tulajdonosának egy gyermekkorú iskolai emlék, reális érték nélkül. De ez mindjárt másképp volna, ha az állam erre a bizonyítványra alul ezt nyomtatná: E végzett hivatásos kisgazda ifjú nagykörösága esetén, hivatása pályáján magát önállósítva,

jogosult kérni a magyar államtól, hogy neki a birtokán, a birtok nagyságához és állatainak számához méretezett és felszerelt trágyatelep építését kérelmezhesse. Az építési költségeket 10 évi részletben kamatmentesen térítheti vissza. Meg vagyok győződve, hogy az így záradékolt végbizonyítvány vagyonértéket képviselne a családban és belekerülne őrzés végett az imádságos könyvbe is.

Tudom jól, hogy ez az elgondolás az olasz-előtörés nemes példája mellett egy szerény kezdet, szerény eredménnyel biztató gondolat, de tartom a költő szavát: „Szegény ember kevéssel beéri, ha vágyait kevesebbre méri“.

Még egyet! Hogy a női oktatás kérdésében is meg kell fogni a dolog végét, az kétségtelen. Hogy hol, erre nagyon kíváncsi vagyok. Bizom benne, hogy lapunk hasábjain rövidesen meg fog jelenni kartársnőink valamelyikének szakavatott tollából a magyar gazda- és háziasszony korszerű gyakorlati képzésének megoldási vázlata. A viszontolvasásra!

—i—r—ő.

AZ 1934. ÉVI ZÖLDSÉG ÉS FŐZELÉK KIVITELÜNK.

A zöldségfélék exportjának lezajlása után érdekes megtudnunk, hogy mely termelőhelyek voltak az elsők a kivitelre kerülő

termények előállításában. A kiszállított mennyiségekről termelőhelyek szerint az alábbi ki-mutatást közöljük:

Termény megnevezése	Összesen	Kecskemét	Nagykörös	Gyöngyös	Kiskunhalas	Jánoshalma
		a kiszállított mennyiség métermázsákban				
Saláta	1.464	—	1.453	11	—	—
Zöldborsó	113	—	77	36	—	—
Zöldbab	4.839	1.271	2.167	963	438	—
Uborka	53.644	40.191	13.322	131	—	—
Tök	40	—	1	39	—	—
Paradicsom	16.144	3.845	4.111	7.620	568	—
Zöldpaprika	3.069	1.830	1.219	—	—	—
Burgonya, új	628	—	—	30	—	598
Új csótengeri	6	—	6	—	—	—
Torma	4	—	—	—	—	4
Összes idénycikk:	79.951	47.157	22.366	8.830	1.006	602

A zöldség és főzeléktételekben Kecskemét elsőrendű piac az uborkában és a zöldpaprikában, másodrendű piac a zöldbabban; Nagy-körös elsőrendű piaca a salátának, zöldborsónak, zöldbabnak és az új csótengerinek, másodrendű piaca az uborkának, a töknek, a paradicsomnak és zöldpaprikának; Gyöngyös elsőrendű piaca a töknek és a paradicsomnak, másodrendű piaca a salátának, zöldborsónak

és új burgonyának; Kiskunhalas csak harmadrendű piaca a zöldségféléknek; Jánoshalma elsőrendű piaca az új burgonyának.

Az ideai exportidőszak elején elsőnek a zöldborsóval Nagykörös indult és mivel ez az első exportcikk, amely külföldre kerülhet, a körösi zöldborsótermelésnek ily szempontból kell a jelentőségét megítélni.

HÁZTARTÁS ÉS FŐZÉS

TANÍTÁSÁNAK KÉRDÉSEI ISKOLÁINKBAN.

Írta: - -nő.

Dr. Czettler Jenő a G. Sz. O. E.-nek is tiszteletbeli örökös díszelnöke Mezőgazdasági szociálpolitikai művében a nők gazdasági oktatásával foglalkozva (869—871. oldalon) azt írja: „A falusi nők gazdasági nevelése létjogosultságát főleg abban leli, hogy a falusi gazdaasszony munkaköre, bár nem vált el annyira a családfő munkakörétől, mint ez a városokban megfigyelhető, főfoglalkozásukat tekintve mégis egészen más, mint a gazdáké. A falusi asszony segít ugyan férjének a mezőmunkában, de legfontosabb tevékenysége a háztartás rendszeres vezetése, amely reá sokkal több terhet ró, mint a városi asszonynya, mert nem csupán az ételeket kell elkészítenie, hanem — tekintettel arra, hogy az általa vezetett háztartás egy zárt gazdaságnak kiegészítő része, amely nagyrészt maga fogyasztja el azt, amit termel — a falusi gazdasszonynya a konyhakert, az állatok egyrészének, különösen a baromfiak gondozása, az élelmiszerek konzerválása stb. is reá hárul. Emellett a gyermeknevelés, a betegápolás stb. nem kevésbé fontos teendői; a lakás, fehérnemű tisztántartása, sok helyütt megvarrása vagy legalább megfoltozása szintén szokásos munkája.

De a termelői tevékenységnél is jelentékenyebb munkaköre a falusi asszonynak az okos beosztás, a takarékoság, amit legjobban az a népies közmondás jellemez: „Többet kivihet az asszony a kötényében az udvarból, mint amennyit a gazda szekerével behord“ ... „mind a kigazda mind a mezőgazdasági munka csak akkor tud előre jutni, ha a felesége a bevételeket és kiadásokat összhangba tudja hozni, ha olcsó, de mégis egészséges ételeket tud főzni és ha a háztartás vezetésében a tisztaságot, a pontosságot szem előtt tudja tartani“. „A legjobb falusi családoknál is, ahol az anya maga neveli gazdálkodásra a leányát s a család anyagi helyzete és tekintélye nem engedi meg, hogy más háztartásban, mint alkalmazott tanuljon a leány, igen sok kívánni valót hagy maga után különösen a főzés

tudománya, néhány étellel kimerült az egész tudás-készlet, a betegoszt-főzésről, a helyes betegápolásról, a beteggondozásról pedig a legjobb anyai nevelés sem adhat a leánynak útbaigazítást, mert ebben a tekintetben otthon is igen csekély a tudás.

Különösen szomorú a kigazdaosztály legfelsőbb rétegének leánynevelése. A szülők szívesen áldoznak tetemesebb összegeket is, hogy leányaik az általános műveltségből menél nagyobb részt sajátíthassanak el. Ezek a leányok azután polgári iskolába kerülnek, ahol kiválnak szorgalmuk, tanulni vágyásuk, felfogási ügyességük által, de sajnos, épen ezek az előnyök lesznek az életben megölőiké. A leány megtanul zongorázni, rajzolni, tud finom kézimunkát, modern táncokat, esetleg franciát és németet is tanul és mikor visszatér a szülői házhoz, ott mindent durvának, kicsinyesnek, meg nem felelőnek talál, boldogtalan lesz és minden törekvése oda irányul, hogy valami hivatalnokot fogjon férjül és ezen a réven az eddigi gazdasági és családi körből meneküljön“ ... „a legderekabbak, legtehetségesebbek“ ... „teljesen elvesznek a kigazdaosztályra nézve s ezért nem tud ez az osztály sem anyagiakban, sem szellemiekben úgy fejlődni, ahogy ezt a nemzet előhaladása megkívánná“.

A fentidézett részletek valódi élelátással világitanak be a gazdasági nőnevelésünk mai súlyos problémáiba, melyeknek a jó megoldása nagyrészt a gazdasági szaktanítónői karra vár. Ezek a teendők az ő erejét túlon-túl igénybe veszik, mert a gazdasági népiskolák kifejlődésében — sajnos a gazdasági szaktanítóságon kívül álló okokból — nem tartott, tarthatott lépést a rohanó idő kívánalmaival s nem fejlődhetett, izmosodhatott azzá, amivé a gyakorlati élet sokoldalúsága tőle elvárhatta volna.

Ma tehát az a teendőnk, hogy fáradtságot nem kímélve, teendőink fontosságát felismerve, küzdjünk, harcoljunk az előbbrejutásért, mert minden lépés közelebb visz bennünket a

hivatásos gazda-leányifjúságunk boldogabb jövőjéhez.

Be kell vallanunk, hogy a háztartás és főzés gyakorlati tanításának a terén bizony sokkal több jó szándékkal, mint reális értékű eredménnyel zárhatjuk le eddigi háztartási és főzőtanfolyamainkat. Kezdődik a küzdelem a legtöbb iskolánknál azzal, hogy e célra szükséges és teljesen megfelelő helyiségek nem állanak rendelkezésre és az ily célra átengedettek legtöbbször oly primitív és célszerűtlen felszerelésűek, hogy ennek hátrányaival való megküzdés maga is már egy elsőrendű feladat.

Ezt a nehézséget legtöbb helyen még fokozza a nagy létszámra törekvés vágya, kiindulva abból a téves alaptól, hogy ez iskola-típus tömegoktatást kell, hogy teljesítsen és így működésében nagy számokra kell törekednie.

Sokszor tapasztalható az is, hogy irányítás címén oly kívánalmaknak is engedni kell, melyek eleve útját vágják a kitűzött cél tökéletes elérésének. Mert bizony egy ily tanfolyam, megszervezőitől nemcsak jó szándékot, hanem speciális szaktudósítást is követel.

(Folyt. köv.)

A FÖLD JÖVEDELMEZŐSÉGÉRŐL.

A Magyar Tudományos Akadémia bölcséleti, társadalmi és történeti tudományos osztálya december 4-én tartott ülésén *Navratil Ákos* egyetemi tanár az Akadémia levelezőtagja tartott előadást a föld jövedelmezőségéről.

— Ma — mondta többek közt — az erős állami beavatkozás korát érjük gazdasági téren. Az állami támogatás azonban csak akkor jogosult, ha az illető termelési ág magától életképes és csak arról van szó, hogy olyan átmeneti nehézségeken kell átsegíteni azokat, amelyekbe az a maga hibáján kívül jutott. Ipari körökből itt-ott olyan vélemények hallatszanak, mintha a mezőgazdaság jövedelmezősége már a végét járná. Ha ez igaz lenne, úgy minden állami támogatás, melyet a mezőgazdaság élvez, káros volna.

Arra mutatott rá a továbbiak során, hogy a mezőgazdaság jövedelmezősége természetesen nem egyjelentőségű a föld jövedelmezőségével, de elsősorban mégis az utóbbtól függ. A föld hozadéképességére vonatkozó tudományos felfogások megvilágítása után így folytatta:

— A tiszta elméleti irány a jövedelemalakulást áralakulások formájában szereti vizsgálni. Ez azt vonja maga után, hogy a régebbi közgazdaságtan mindig társadalmi szempontjai helyett magángazdasági szempontok lopódnak be a vizsgálódásba, amelyek rendkívül megsűkítik a közgazdaságtan szemhatárát, de

azonkívül félre is vezetnek. Egy másik téves álláspont a földjövédelmet a haszonbérrel azonosítja. A magángazdasági szemlélet a közgazdaságtanban azért sem jogosult, mert a közgazdasági politikának a maga tekintetét mindig hosszú időkre előre kell irányítania.

— Aki arra gondol, hogy a föld jövedelmezőségének emelkedő irányzatáról már csak a növekedő adóterhek miatt sem lehet beszélni, az téved. Az adókat éppen az emelkedő jövedelemből fizetik. Ha az adók erősebben nőnek, mint a földjáraadék, ez vagy hibás pénzügyi politika, vagy éppen annak a következménye, hogy az állam ekként akar egy olyan jövedelmi ág birtokába jutni, amelynek az előnyös alakulásáról nagyon is meg van győződve.

— A szocializálástól való félelem sem mondhatja jogosan, hogy a földjövédlem irányzata csökkenő. A szocializálástól nem kell jobban félnie a földnek, mint az ipari vagyonnak. A földdel szemben is az a közgazdasági politika a leghelyesebb, amely minden termelőágnak szabadon megadja a fejlődéséhez szükséges feltételeket. Ha pedig — nem termeléspolitikai szempontokból — hozzá is kell nyúlni a földtulajdonhoz, az okos közgazdaságpolitika ezt mindig úgy fogja tenni, hogy a tőkét ne riassza el a földtől, mint befektetési lehetőségtől.

TÍZNAPOS TANULMÁNYI KIRÁNDULÁS BUDAPESTRE.

A Tanítók Ferencz József Háza igazgatósága a nagy szünidőben, 1935. július hó 8-tól—17-ig és augusztus hó 5-től—14-ig bezáróan 10—10 napos tanulmányi kirándulást rendez Budapestre.

A kirándulás célja, hogy a fővárostól távol, számos esetben kis falvakban, tanyákon élő tanítók, tanítónők és óvónőknek, esetleg ezek családtagjainak a lehető legkisebb megterhelés mellett nyújtson módot a főváros szépségeinek, nevezetességeinek és környékének megtekintésére. A most kidolgozás alatt álló részletes terv nem köti le a résztvevő teljes idejét, hanem bőségesen ad alkalmat és időt arra is, hogy azt egyénileg oszthassa be. Így a délutánokat, a vásár- és ünnepnapokat mindenki szabadon használja fel. A nyáron játszó színházakba és mozikba rendkívül kedvezményes jegyeket biztosít a Ház igazgatósága s így elősegíti azt is, hogy igen előnyös feltételek mellett tekintheti meg azok előadásait mindenki.

A kiránduláson résztvevők együtt étkeznek és minden megmozdulások a legteljesebb összhangban, mint egy nagy család tagjainak élete folyik le. Ez kedvessé és otthonossá teszi az egymással való érintkezést. Az ország különböző részeiben élők megismerik egymást, barátokká válnak és megtanulják egymásban megbecsülni és értékelni magát a tanítót.

A 10 napos Budapesten való tartózkodás költsége 25 pengő. Ebben az összegben a lakás, (3 ágyas, rendes és tiszta szobában, ahol a szobatársakat mindenki maga választhatja meg) a naponta háromszori bőséges étkezés, (az intézet minden polgári égenyt kielégítő étkezőjében) a takarítás és a világítás díja is bentfoglaltatik. Az intézet zuhanyfürdőjét, társalgó- és olvasótermét mindenki díjtalanul használhatja. A házi mosoda 1 pengő pótdíj fejében a mosást is elvállalja.

A kirándulásra jelentkezőket már most is elfogadja a Tanítók Háza igazgatósága. A jelentkezéskor 5 pengőt kell posta útján előre befizetni, míg a hátralévő 20 pengő az érkezéskor is kifizethető. Nagyon megkönnyítheti mindenki a részvételt azzal, hogy a kirándu-

láshez szükséges költségeket már most kezdi gyűjteni. A Ház igazgatósága azzal is elősegíti a kiránduláson való részvétel lehetőségét, hogy a díjakat részletekben is elfogadja. A legcélszerűbb az volna, hogy mindazok, akik a kiránduláson részt óhajtanak venni, január hó 1-től kezdődően minden hónap elsején beküldenek a Tanítók Háza címére egy tetszés szerinti, mondjuk 5—10 pengőnyi összeget, amelyet a beküldő javára összegyűjtenek s abból a 25 pengőn felüli részt a jelentkezéskor kifizetik. Ha valakinek bármely okból is a kiránduláson való részvétele lehetetlenné válik, az a befizetett összeget 1 pengő kezelési költség levonásával visszakapja.

A kirándulás iránt máris élénk érdeklődés mutatkozik. Különös figyelmet érdemel a Csongrádvármegyei Általános Tanítóegyesület azon elhatározása, hogy a tagjai sorából 8—10 helyettes tanító, illetőleg tanítónő Budapesten való tartózkodását lehetővé teszi azzal, hogy a szállás és élelmezés díját 25 pengő erejéig magára vállalja. Az Állami Tanítók és Óvónők Országos Egyesülete szintén 2 fiatal tanító részvételét biztosítja azzal, hogy az 50 pengőt helyettük megfizeti. Ezek a nemes elhatározások igazán példátmutatók és követésre méltók.

A lehetőség tehát adva van s most már csak a kartársakon múlik, hogy éljenek vele. Mi csak arra kérjük azokat, akik sorainkat elolvassák, hogy a tervezett kirándulásra hívják fel ismerőseiknek és mindazoknak a figyelmét, akiket e terv érdekeine. További felvilágosítással, válaszlappal, vagy bélyeg csatolásával készséggel szolgál a Tanítók Háza igazgatósága: Budapest VIII., Szentkirályi-u. 47.

*Tanítók Ferencz József Háza
Igazgatója.*

GÉHER LAJOS

gazdasági népiskolai orsz. szakfelügyelő

TÁJÉKOZTATÓ A GAZDASÁGI IRÁNYU TOVÁBBKÉPZŐ NÉPISKOLÁK SZERVE- ZETE-, TANTERVE- ÉS ÜGYVITELÉRE

e. könyvet, mely órarend, tanmenet és üzemtervi mintákat is tartalmaz, 2P-ért bérmentesen megküldi a

Nemzeti Sajtóvállalat könyvkereskedés,
SZEGED, Kárász-utca 3. szám.

A FELSŐDUNÁNTÚLI ANGOL PULYKAEXPORTVÁSÁROK MÉRLEGE.

A szervezett értékesítés nagy előnyei.

A m. kir. Földművelésügyi Minisztérium és a Külkereskedelmi Hivatal megbízásából a Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara 8 megyére terjedő körzetében két hét leforgása alatt bonyolította le az Angliába irányuló 12 karácsonyi pulyka és gyöngytyúk exportvásárt az illetékes gazdasági egyesületek és vármegyei baromfitenyésztő egyletek, valamint a m. kir. gazdasági felügyelőségek bevonásával.

A Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara a Külkereskedelmi Hivatal által legalizált exportcégekkel előzetes megállapodást létesített egy 15.000 darabos keret átvételére, amely most már a legteljesebb rendben lebonyolítást nyert. A rendezett pulykaexportvásárok a következők voltak: Székesfehérvár, Magyaróvár, Győr, Csorna, Kapuvár, Pápa, Ikrény, Nagyigmánd, Tét, Alsógörzsöny, Szombathely és Kápolnásnyék. Felhozatalra került: 15.170 drb pulyka és 810 drb gyöngytyúk. Ezen mennyiségből az exportvásárokon átvétetett 13.516 drb pulyka és 801 drb gyöngytyúk. A kiverés tehát átlagosan 11% volt. A Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara oly megállapodást létesített, hogy az átvett pulyka kg-kénti egységára ab vásár 62 fillérben, a gyöngytyúké kg-ként 1 pengőben volt megállapítva. Az exportőrök szövetsége a dunántúli tenyésztőknek ezenfelül 8 fillér kg-kénti prémiumot fizetett. A kamara beavatkozása előtt körzetében 40—58 filléres szedőárak voltak érvényben. Az irányított exportvásárok révén a tenyésztőgazdák 25.000 pengővel magasabb bevételhez jutottak! A szervezett eladás tehát tökéletes mértékben bevált. A vásárokon 526 tenyésztőgazda árúja

kelt el 329 község és tanya felhozatalából.

A pulyka-exportvásárok jelentőségét az összes vásárok és községek azzal honorálták, hogy sem kövezetvámot, sem helypénzt vagy pedig mérlegelési díjakat nem szedtek a vásárokon résztvevőktől.

Az árúforgalmat 30 teherautó bonyolította le. Érdekes és megemlítendő körülmény, hogy Szombathelyről az összes baromfit Budapestre szállították, mivel Felsődunántúlon hűtőházi berendezés sehol sem található. A hűtőház hiánya nagy mértékben drágítja az angol exportot, de remélhető, hogy ez a szükséges intézmény nemsokára beillesztetik a felsődunántúli exportba!

HÍVATALOS RÉSZ

49.835/934. szám. V/2. ü. o.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Györfy Géza* ceglédi állami gazdasági szaktanítót a debreceni I. számú önálló gazdasági népiskolához áthelyezte.

Budapest, 1934. december hó 16-án.

A miniszter helyett:
Dr. Szily Kálmán s. k.
államtitkár.

Nemzeti építkezési stílus. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara által rendezett Budapesti Nemzetközi Vásár most érdekes kezdeményezéssel lép a nyilvánosság elé. Arról van szó, hogy szokásos tavaszi építkezéseit a modern magyar kiállítási stílus keresésének és kialakításának fogják szentelni és ezért az 1935. évi május 3—13. között megtartandó vásár alkalmából most e célból országos tervpályázatot hirdet, több ezer pengőben állapította meg a pályadíjak összegét.

A GYÖNGYÖSI

ÁLL. GAZDASÁGI NÉPISKOLA

ajánlja tisztán kezelt és jó minőségű borait. Ó-bor literenként 30 fillér, új-bor 32—38 fillér. Kölcsön hordók 61·5 — 100 — 227 — 234 — 516 stb. literes nagyságban állanak rendelkezésre.

MŰVEKET

FOLYÓIRATOKAT

szép kivitelben
olcsó árban
készít

Ablaka János és Ferenc

könyvnyomdója, Gyöngyös

H Í R E K

Áthelyezés, tanerő beosztás. VKM. úr *Kayos Erzsébet* gazd. szaktanítónót a hajduszoboszlói, *Kovács Mariannát* a gyöngyösi és *Höbausz Máriát* pedig a békéscsabai önálló gazdasági népiskolához helyezte át, illetve osztotta be szolgálattételre.

Nyugdíjazás. VKM úr *özv. Striss Lajosné Cseresnyés Kornília* hajduszoboszlói állami gazdasági szaktanítónót saját kérésére nyugalomba helyezte.

Figyelmeztető. Az önálló gazdasági népiskolák lezárt számadásai alapján az 1934. évi II. félévi jelentés január hó 15-ig szakfelüséghez beküldendő. A jóváhagyott, esetleg módosított félévi jelentésről készített példány február hó 1-ig a jövedelmi mérleggel együtt VKM úrhoz terjesztendő fel. Az órarendi és elfoglaltsági kimutatásoknak VKM úrhoz a félévi jelentés kapcsán való felterjesztése elhagyandó. A tanerők és a tanulók vallási megosztásáról, a baromfityenyésztés értékesíthető készleteiről, a félév folyamán eszközölt épület változásokról külön jelentések beküldése ugyancsak szükségtelen, mert ezen adatok a félévi jelentésben már benfoglaltatnak.

Mindezekről VKM. úr legújabbán kiadott rendelkezése intézkedik.

Az iskolai számadások helyi felülvizsgálatra január hó 15-ig bemutatandók és azok e hó végéig le is tárgyalandók

Ne feledkezzünk meg január hó elején a lapunk előfizetéséről és a tagsági díjak beküldéséről sem.

Érdekes számok: Az 52 önálló gazdasági népiskolában az 1934/35. tanévre, november hó 1-ig 8.983 fiú, 11.962 leány, összesen 20.945 tanuló iratkozott be, kiket 443 osztályban tanítanak. E létszámból egy iskolára átlag 402, egy osztályra 47, egy tanerőre pedig 111 növendék jut.

900—1000 tanulója Debrecen I. és II. sz. iskoláknak, 800—900 Egernek, 700—800 Makónak, 600—700 Gyöngyösnek, Nádudvar és Székesfehérvárnak, 500—600 Békés, Cegléd, Csongrád, Jászberény, Kisujszállás, Mezőberény és Szeghalomnak, 400—500 tanulója:

Békéscsaba, Derecske, Dunaföldvár, Hajduszoboszló, Heves, Mezőtur, Monor, Nyirbátor és Szolnoknak van. A többi iskolák tanuló létszáma az átlagon alul van. Míg Kalocsán a tanulók száma a múlt évhez képest eggyel csökkent, addig Egerben 310-el gyarapodott.

Kir. tanfelügyelőségi iskolalátogatók. V. K. M. úr az 1934/35. tanévre terjedő hatályal a gazdasági irányú továbbképző népiskoláknál a tanfelügyelői iskolalátogatói teendők elvégzésével az alábbi önálló gazdasági népiskolák igazgatóit bízta meg.

Békés vármegye területére Krafcsik Gábor mezőberényi és vitéz Bocskóy András békéscsabai igazgatókat.

Bihar vármegye területére Brózik Dezső berettyóújfalui, Czakó József derecskei és Sebők Sándor komádi igazgatókat.

Csanád—Arad- és Torontál k. e. e. vármegyében Schill János makói és Brenner József csanádpalotai igazgatókat.

Csongrád vármegyében Vass János kiskundorozsmai, Benke Ferenc Szeged-alsóközponti, Bíró Antal röszei, Kamenszky Béla szatymazi és Torontáli János Szeged-felsőközponti igazgatókat.

Fejér vármegye területére Tuboly Jenő székesfehérvári igazgatót.

Győr—Moson- és Pozsony vármegye területére Rácz Frigyes Ottó mosoni igazgatót.

Hajdu vármegyében Rácz Sándor kabai igazgatót.

Heves vármegyében vitéz Gyutay István gyöngyösi, László Béla hatvani és Gáspár János egri igazgatókat.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében Németh Béla jászladányi, Döme Sándor szolnoki, Pataky Sándor kisujszállási és Vrannay Kálmán turkevei igazgatókat.

Komárom- és Esztergom k. e. e. vármegye területére Siha József tóvárosi igazgatót.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyében Károlyi László monori, Náray Ferenc lajosmizsei, Szép László kiskunfélegyházai, Paár Miklós abonyi, Westsik Károly ceglédi, Szabó Sándor kalocsai és Horváth Ferenc kiskunhalasi igazgatókat.

Abauj-Torna, Bács-Bodrog, Baranya, Borsod—Gömör- és Kishont, Nógrád, Szatmár—

Ugocsa- és Bereg, Vas, Veszprém, Zala és Zemplén vármegyék területén a gazdasági irányu továbbképző népiskolák látogatását Géher Lajos országos szakfelügyelő teljesíti.

Az iskolalátogatók a folyó tanévben mintegy 300 iskolát fognak ellenőrzésben részesíteni.

Írói kitüntetés. Örömmel vettük és adjuk közre a nekünk oly kellemes hírt, hogy lapunk egyik jótollú munkatársát: *Putkó Olivér* író és okányi gazd. tanítót a Magyar Zenei és Irodalmi Társaság a magyar irodalom terén kifejtett munkássága elismeréséül **ezüst oklevéllel** tüntette ki és pályamunkáit úgy előadásra, mint nyomtatásra alkalmasnak, őt pedig a szövetségi tagságra jogosultnak találta. Őszinte szívből gratulálunk!

A Nemzeti Múzeum örökölte Európa legnagyobb növény-gyűjteményét. A tavasszal elhunyt kiváló magyar botanikus, *Degen Árpád* után rendkívül gazdag növény-gyűjtemény maradt. A napokban a Nemzeti Múzeum növénytani osztálya értesítést kapott *özv. Degen Árpádnétól*, hogy az elhunyt intencióinak megfelelően a növénygyűjteményt a magyar nemzetnek, illetve a Nemzeti Múzeumnak ajándékozza. A Nemzeti Múzeum ezzel Európa legnagyobb magánnövénygyűjteményét öröklí, amelyhez fogható napjainkban már csak közgyűjteményekben látható. Hozzávetőleges becslés szerint a gyűjtemény 1300 vaskos csomagban 250.000 lap. A történelmi Magyarország növényzetén kívül különösen a Balkán és Kis-Ázsia flórája van gazdagon képviselve. *Degen Árpád* szinte emberfelettinek mondható gyűjtőtevékenységét jellemzi, hogy ebből az óriási számból kerekén a fele, tehát körülbelül 125.000 lap, a sajátkezű gyűjtése. A másik 125.000 lap részben csere, részben vétel útján jutott egyik legnagyobb magyar gyűjtőnk birtokába, aki munkáján kívül az anyagi áldozatoktól sem riadt vissza, hogy gyűjteményeit gazdagítsa. A Nemzeti Múzeum a multban kétszer jutott nagyobb növénygyűjteményhez. 1817-ben *József* nádor vásárolta meg számára *Kitaibel Pál* gyűjteményét, majd 1894-ben *Haynald Lajostól* örökölte főként külföldi növényekben gazdag gyűjteményét. *Degen Árpád* örökségével a Nemzeti Múzeum növénytani osztálya nemcsak a történelmi Magyarország flórájának lett utólréhetetlenül teljes letéteményese, hanem a Balkán növényvilágának is.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

*Lapunk minden kedves munkatársának és olvasójának boldog újévet kíván a
SZERKESZTŐ.*

Bartinavölgyi továbbképző. Az Asparagus — ha szabadban hosszabb időt töltött — s utána szobába visszük, igen gyakran a hirtelen légköri változást erős sárgulással, a szárain penészszerű gombaképződéssel, sőt gyakran tetvesedéssel sínyli meg. Így tehát a hosszab szabadban tartása után ne tegyük azonnal zárt levegőre, főleg ne meleg helyre, hanem igyekezzünk világos, szellős helyen tartani, heteként egyszer langyos meleg zuhanyval megfürdetni.

Deputáltó. A G. Sz. O. E.-nek Hóman Kegyelmes Úr díszoklevelét átadó deputációja összeállításánál nem volt mellőzési szándék a nőekkel és nem igazgató kartársakkal szemben, hanem csak az történt, hogy megemlített kartársak ez alkalomra nem jelentkeztek részvételre.

V. Zs. tanítónőnek Haleszi tanyaszél. A cserépből elvirágzott chrysanthemum szárait lemetszjük közvetlenül a föld felett s a tőkét pincébe vagy más megfelelő helyre állítjuk télen át, ahol mérsékelt nedvesen tartjuk. Márciusban kivesszük a földből és a képződött új hajtás szerint válasszuk szét, de csupán a fiatal hajtást ültessük ismét el, míg magát a tőkét eldobhatjuk. Nyáron öntözzük a tápdús földbe elültetett hajtásokat. Midőn növényeinknél fejlődést tapasztalunk, azoknak a tetejét 3—4 szemnél elcsípjük, melyből azután 2—3 erőteljes hajtás tör elő. E hajtásokat úgy gondoljuk, hogy minden mellékajtást a hónaljából eltávolítottunk.

Illetőség. A közszolgálati alkalmazott, akinek a kereseti adóját a fizetéséből levonják, a kereseti adójával egyéb feltételek fennforgása esetén megszerzi a községi illetőséget. Az 1922. évi XXII. t.-c. 46. §-a értelmében ugyanis a kereseti adó egész jövedelme a községet illeti meg. Ennélfogva 1923. január hó 1-től a kereseti adó — elvileg — a község jövedelme. Az a körülmény, hogy a község az állami alkalmazottak kereseti adóját nem kapja meg, az illetőség megszerzése szempontjából közömbös, mert az a község és az állam között elszámolás tárgya.